

Prawa i obowiązki właściciela lasów

Piotr Gołos

Właściciel lasu, który chciałby aktywnie uczestniczyć w procesie gospodarowania w swoim lesie, powinien przede wszystkim ustalić (najlepiej w nadleśnictwie lub u miejscowego leśniczego), czy podmiotem w praktyce sprawującym nadzór nad lasem jest starostwo czy nadleśnictwo

W świetle prawa (ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach, z późniejszymi zmianami), nadzór nad gospodarką leśną w lasach niepaństwowych (największą część stanowią lasy prywatne własności indywidualnej, najczęściej rolników) sprawuje starosta. Może on dowolnie organizować służbę nadzoru na terenie powiatu, jednak musi zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe na ten cel.

Fot. M. Bedył

Właściciel lasu w Polsce może spotkać się z dwoma systemami nadzoru. W pierwszym sprawy nadzoru nad gospodarką leśną mogą być prowadzone przez pracowników starostwa (system ten jest rzadziej spotykany i dotyczy około 30% powierzchni lasów niepaństwowych). W drugim systemie starosta może powierzyć prowadzenie spraw związanych z nadzorem nadleśniczemu Lasów Państwowych. Przekazanie spraw nadzoru lasów prywatnych dokonuje się na podstawie porozumienia, a informacja o jego zawarciu lub wygaśnięciu podawana jest do wiadomości w sposób miejscowo przyjęty.

Właściciel lasu dla sprawnego i efektywnego gospodarowania powinien znać swoje prawa i obowiązki wynikające z prawa własności do nieruchomości leśnej. Szczegółowo reguluje je wspomniana wyżej ustawa o lasach, która określa zakres swobody gospodarczej, ograniczony koniecznością wypełniania zobowiązań dotyczących:

1) powszechnej ochrony lasów, 2) trwałego utrzymywania i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, 3) właściwej i terminowej realizacji zadań gospodarki leśnej zawartych w dokumentacji urzędniowej (uproszczony plan urządzenia lasu w przypadku lasów niepaństwowych o obszarze co najmniej 10 ha, nazywany w skrócie „upul”) lub inwentaryzacji stanu lasów i decyzji starosty wydanej na jej podstawie (w przypadku lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha).

Według stanu na koniec 2010 r. ponad 40% powierzchni lasów niepaństwowych w Polsce nie posiada jakiegokolwiek dokumentacji urzędniowej. Sytuacja taka jest poważnym utrudnieniem dla prowadzenia prawidłowego i skutecznego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niepaństwowych. Głównym powodem tak dużych zaniedbań w tym zakresie jest ciągły brak środków finansowych w budżetach starostw, które zlecają oraz finansują opracowanie uproszczonych planów i/lub inwentaryzacji stanu lasów dla lasów niepaństwowych.

Jak starosta z nadleśniczym

Zadania starosty związane z nadzorem nad lasami niepaństwowymi można podzielić na zadania z zakresu administracji rządowej (nie powinny one być przedmiotem porozumienia z nadleśnictwem w przypadku zlecenia nadzoru) oraz zadania własne starosty.

Wśród zadań z zakresu administracji rządowej należy wymienić:

- wydanie decyzji zezwalającej na zmianę lasu na użytek rolny,
- uznawanie lasu za las ochronny lub pozbawienie go tego charakteru, po uzgodnieniu z właścicielem lasu i zasięgnięciu opinii rady gminy,
- zatwierdzanie uproszczonego planu urządzenia lasu, po uzyskaniu opinii właściwego terytorialnie nadleśniczego.

Do zadań własnych starosty, czyli tych, które mogą być przedmiotem porozumienia między starostą i nadleśniczym, należą:

- wydanie decyzji określającej obowiązki ochronne właściciela lasów,

lasy prywatne

- zarządzenie, z urzędu lub na wniosek nadleśniczego, wykonania zabiegów zwalczających i ochronnych w lasach zagrożonych na koszt właściwych nadleśnictw,
- ocena udatności upraw leśnych na gruncie rolnym objętym zalesieniem,
- cechowanie pozyskanego drewna oraz wystawianie właścicielowi lasu dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna,
- wydanie decyzji określającej zadania z zakresu gospodarki leśnej dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha,
- zlecenie sporządzenia uproszczonego planu urządzenia lasu dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych,
- zlecenie przeprowadzenia inwentaryzacji stanu lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha,
- wydanie decyzji w sprawie uznania lub nieuznania zastrzeżeń lub wniosków do projektu uproszczonego planu urządzenia lasu,
- nadzorowanie wykonania zatwierdzonych uproszczonych planów urządzenia lasu,
- wydanie decyzji na pozyskanie drewna w przypadkach losowych niezgodnie z uproszczonym planem urządzenia lasu lub decyzją określającą zadania w zakresie gospodarki leśnej,
- wydanie decyzji nakazujących wykonanie obowiązków określonych w art. 13 ustawy o lasach i zadań ujętych w uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji określającej zadania gospodarki leśnej.

Co może starosta?

Posiadanie lasu wiąże się z koniecznością realizacji podstawowych obowiązków z zakresu gospodarki leśnej (starosta może wymusić ich realizację w drodze decyzji administracyjnej), wśród których należy wymienić:

- kształtowanie równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenie naturalnej odporności drzewostanów, realizowane poprzez:
 - zabiegi profilaktyczne i ochronne zapobiegające powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów,
 - zapobieganie, wykrywanie i zwalczanie nadmiernie pojawiających i rozprzestrzeniających się organizmów szkodliwych,
 - ochronę gleby i wód leśnych;
- trwałe utrzymywanie lasów i zapewnienie ciągłości ich użytkowania, w tym:
 - zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk,
 - ponowne wprowadzanie roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu,
 - pielęgnowanie i ochronę lasu, w tym również ochronę przeciwpożarową,